Vlaams Parlement

vergadering **C74 – OND9**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 10 januari 2013

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de toegankelijkheid van pretparken voor personen met een handicap
- 473 (2012-2013) 3

Vraag om uitleg van mevrouw Goedele Vermeiren tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de nood aan meetbaarheid van de ongekwalificeerde uitstroom
- 430 (2012-2013) 5

Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het vroeger leren van het Nederlands in het kleuteronderwijs
- 448 (2012-2013) 7

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over anomalieën in de klassering van bevoegdheidsbewijzen
- 457 (2012-2013)
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de bekwaamheidsbewijzen gewoon secundair onderwijs
- 476 (2012-2013) 14

Vraag om uitleg van mevrouw Goedele Vermeiren tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de zorgwekkende resultaten van het recente TIMSS-onderzoek
- 463 (2012-2013)
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de resultaten van het TIMSS-onderzoek
- 474 (2012-2013) 19

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de toegankelijkheid van pretparken voor personen met een handicap
- 473 (2012-2013)

De voorzitter: Namens de commissie wens ik iedereen een goed werkjaar. Ik hoop dat de commissie vruchtbaar werk levert en met fierheid op haar eindproducten kan terugkijken op het einde van de legislatuur.

Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Op 25 april 2012 stelde ik een actuele vraag over de toegankelijkheid van pretparken van de Plopsagroep en de weigering van het pretpark Plopsaland om personen met een handicap toe te laten tot verschillende attracties vanwege veiligheidsoverwegingen. Dit veroorzaakte een storm van protest. Het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding (CGKR) ontving ongeveer honderd klachten. Enige tijd later bleek dat ook in Plopsa Coo een groep Nederlandse personen met een mentale handicap de toegang werd geweigerd tot bijna alle attracties.

Het pretpark besloot na overleg om een tussentijdse, voorlopige oplossing voor te stellen. Personen met een handicap dienden een formulier te ondertekenen waarin staat dat ze op de hoogte zijn van alle risico's en waarin ze toezeggen dat ze de attracties op eigen initiatief betreden.

Uit het antwoord op mijn actuele vraag in de Senaat aan federaal minister van Economie, Consumenten en Noordzee Johan Vande Lanotte vernam ik dat twee lijsten zouden worden opgemaakt: een door Plopsaland, met de nodige vaardigheden per attractie, en een door de verenigingen die opkomen voor mensen met een handicap. De eerste lijst werd al overhandigd aan de FOD Economie, de andere was nog niet klaar in juli 2012.

Ook gaf u aan Enter vzw de opdracht om deze problematiek nader te onderzoeken en om na te gaan of er alternatieven zijn voor het huidige beleid. Ook zou u samen met federaal minister Vande Lanotte nagaan in hoeverre een richtlijn kan worden uitgevaardigd voor de sector.

Minister, welke overlegmomenten en stappen zijn intussen nog gezet tussen uw kabinet en de betrokken actoren zoals Plopsaland, verenigingen voor personen met een handicap en het CGKR, sinds 25 april 2012? Wanneer werd de studie van vzw Enter gestart? Is die al afgerond? Zo neen, wanneer gebeurt dat? Zo ja, welke conclusies trekt u eruit? Wat gaat u daarmee doen? Welke overlegmomenten hebt u intussen gehad met federaal minister Vande Lanotte? Zijn er stappen gezet naar een richtlijn voor de pretparkensector? Wanneer zal die richtlijn er komen? Wie werkt er nog aan mee?

Ik wil er ook op wijzen dat er bij een ander pretpark, dat ik hier niet zal noemen, geen probleem is. Daar werden die mensen wel hartelijk onthaald en bij Plopsaland niet. Dat is een beetje vreemd. Attracties blijven attracties, overal is dat hetzelfde, overal moet je met hetzelfde risico rekening houden. Voor een bepaalde groep zijn er geen problemen en voor een andere wel. Ik wil daar graag meer duidelijkheid en uniformiteit in. Duidelijke regelgeving voor iedereen lijkt me opportuun in de sector.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Als minister van Gelijke Kansen heb ik me geëngageerd om in overleg met verschillende betrokken actoren te werken aan een gedragen oplossing en te zoeken naar een maatschappelijke en wettelijk aanvaardbare regeling die een maximale veiligheid van attractieparken vrijwaart, zonder evenwel te discrimineren. In de eerste plaats moeten we dat doen voor Plopsaland, maar het moet een regeling zijn die geldt voor alle parken.

Naast het Plopsabestuur hebben we het betrokken keuringsorganisme, de FOD Economie, die bevoegd is voor de wetgeving inzake veiligheid van attracties, en het CGKR uitgenodigd. Ondertussen hebben ook de andere pretparken en hun federatie Belgoparks zich aangesloten bij dat overleg, en wordt er gewerkt aan een regeling die de hele sector een kader biedt.

Uit de eerste besprekingen werd duidelijk dat het gaat om een technisch zeer specifiek en niet alledaags gegeven, waarover in Vlaanderen weinig tot geen informatie beschikbaar is. Daarom heb ik aan de vzw Enter de opdracht gegeven om een eerste verkennende studie op dit gebied door te voeren. Hiertoe bestudeerde Enter een veertigtal attractieparken, wereldwijd, op hun beleid ten aanzien van mensen met een handicap en pleegde het overleg met een aantal experts ter zake.

De resultaten van deze studie werden vertaald naar een werknota die klaar is, en inhoudelijke sturing geeft aan het overleg met de sector. De nota stelt duidelijk – dat wil ik meegeven zonder dieper in te gaan op de nota – dat de Plopsareglementering discriminatoir is, en er moet worden gezocht naar een alternatieve aanpak in de lijn van de maatregelen waarin de wetgeving op de veiligheid van attracties voorziet.

We denken in dit verband eerder aan een getrapte aanpak. In eerste instantie moet het park zelf zijn attracties maximaal aanpassen aan de diverse noden van de bezoekers, om zo een groot deel van de veiligheidsrisico's intrinsiek weg te werken. In tweede instantie kan via een doordacht aanbod van functionele informatie een volgende reeks van risico's worden opvangen en ingeschat, en op die manier de veiligheid verbeterd. Dat is de richting die we moeten uitgaan.

Er is nog wel wat discussie. Of we nu de mogelijkheid aan redelijke aanpassingen, de vorm van informeren om dan een geïnformeerde beslissing te kunnen nemen, of de eventuele invoering van verbodsbepalingen beschouwen, elk vindt zijn basis uiteindelijk in de vaardigheden en lichamelijke kenmerken die mensen hebben om veilig een attractie te kunnen benutten. Er is vandaag onvoldoende expertise aanwezig op grond waarvan een uitgebreide sluitende lijst aan relevante vaardigheden kan worden opgesteld. Daar is verder onderzoek voor nodig.

De inzichten en voorstellen van de studie van Enter is op 19 november 2012 uitgebreid geduid en besproken op de overlegtafel, en op 18 december 2012 is mijn administratie samen met alle andere gesprekspartners op terreinbezoek geweest in Plopsaland. Daar zijn ze geïnitieerd in de wijze waarop risicoanalyses vandaag in de praktijk tot stand komen. Deze maand volgt een nieuw overleg, dat moet resulteren in een plan van aanpak, in concrete acties en een vooropgestelde timing.

We hopen dat er in het nieuwe seizoen 2013 in eerste instantie een verbetering van de communicatie kan komen, in het bijzonder voor de attractieparken van de Plopsagroep, en op langere termijn willen we voor de verschillende Vlaamse attractieparken naar een synergie gaan tussen redelijke aanpassingen, meer en gerichter informeren, een objectivering van de verbodsbepalingen. Daarvoor dienen nog wel de nodige studies te worden opgezet om dit alles wetenschappelijk juist te onderbouwen. Dat zal ik samen doen met mijn collega bevoegd voor de consumentenzaken, Johan Vande Lanotte, die we gesensibiliseerd hebben. Ik heb zelf kort daarover met hem gesproken, maar het contact vindt ook plaats tussen kabinetsmedewerkers. Er zal op 18 januari een overlegmoment komen met het gehandicaptenmiddenveld, waarbij we hun standpunten en ideeën voor de verdere opbouw van het stappenplan wensen te vernemen.

Tot slot wil ik u volledigheidshalve nog meegeven dat dit thema ook binnen de Europese normalisatiewerking werd opgepikt. En mogelijke toekomstige richtlijn voor de gehele sector van de pretparken zal binnen dit kader worden bekeken – we go European. Ook op Europees vlak stuit men echter op gebrek aan kennis en wetenschappelijke onderbouw en wordt gekeken in de richting van betrokken lidstaten. We zijn van plan om ook vanuit Vlaanderen,

via de Federale Regering en collega Vande Lanotte, te onderzoeken welke input we hier kunnen aanreiken. *(Opmerkingen van de heer Boudewijn Bouckaert)*

U ziet, mevrouw Stevens, ik ben heel blij met uw vraag. U ziet ook – en ik denk dat u ook heel blij zult zijn – dat we helemaal niet stilgezeten hebben, en dat we er wel degelijk volop mee bezig zijn.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Bedankt voor uw uitgebreid, zeer duidelijk en diepgaand antwoord. Ik ben blij dat u niet hebt stilgezeten sinds april 2012. Ik zie dat er veel overleg geweest is. Vzw Enter heeft dus een studie afgerond en u hebt op basis hiervan ook al verdere stappen gezet.

Wat mij op dit moment het belangrijkste lijkt, is dat er op het terrein al enkele stappen zijn gezet in de goede richting, met het oog op het begin van het nieuwe pretparkenseizoen. Er is de getrapte aanpak, de attracties worden maximaal aangepakt op risicoverkleining en, als er dan toch nog een risico bestaat, moet de veiligheid zo maximaal mogelijk worden gewaarborgd. Ik begrijp wel de discussie rond het concept redelijke aanpassing, inderdaad, maar wat is redelijk en wat is dat niet meer? Het is nodig om dat dieper te bekijken. Het werk is dus zeker nog niet klaar, maar ik zie al een vooruitgang, een evolutie, en dat is zeker positief.

Ik wil erop aandringen om samen met de sector de expertise te blijven uitbouwen, ook met de vzw Enter, de gehandicaptenorganisaties. Ik ben ook blij te vernemen dat er plannen zijn om op Europees niveau de regels te stroomlijnen. Zeker in het kader van het eengemaakte Europa lijkt me dat ook logisch. Op die manier kan er ook expertise worden opgebouwd en uitgewisseld.

Ik zal dit dossier zeker blijven opvolgen. Ik heb ook begrepen dat er op 18 januari opnieuw overleg is met de gehandicaptensector. Ik vraag u om zo voort te blijven doen. Ik zal ook minister Vande Lanotte achter de veren zitten in de Senaat.

De voorzitter: Dat is het voordeel van gemeenschapssenatoren.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Goedele Vermeiren tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de nood aan meetbaarheid van de ongekwalificeerde uitstroom
- 430 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, de ongekwalificeerde uitstroom is een belangrijk werkpunt van u, en waarschijnlijk ook van toekomstige ministers van Onderwijs. In de doelstelling van Vlaanderen in Actie neemt de Vlaamse Regering zich voor om deze uitstroom te halveren tegen 2020. In mijn schriftelijke vraag nummer 35 van 16 oktober 2012 vroeg ik u om na te gaan in welke richtingen de leerlingen zaten die het jaar nadien niet meer in de onderwijsstatistieken voorkomen. Het is volgens ons nuttig om in kaart brengen of de schoolse uitval regionaal verschilt en/of geconcentreerd is in een aantal studierichtingen. Dat kan eventueel aanleiding geven om concrete actieplannen uit te werken als de Vlaanderenbrede oplossingen onvoldoende effectief blijken.

Ik was dan ook verwonderd door uw antwoord, minister. Momenteel weten we niet welke richtingen de leerlingen volgen voor ze vroegtijdig ons onderwijs verlaten. Er dient volgens u een databank te worden samengesteld met de gegevens van individuele leerlingen. U gaf in

uw antwoord aan dat het steunpunt Studie- en Schoolloopbanen (SSL) samen met de administratie aan een oplossing werkt.

Is er al een timing vooropgesteld voor het aanleggen van die databank? Als blijkt dat de schoolse uitval zich vooral in bepaalde regio's en/of studierichtingen voordoet, bent u van oordeel dat er dan een gedifferentieerde aanpak moet komen? Zijn daar al ideeën over? Bent u van oordeel dat de meetbaarheid belangrijk is?

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Ik wil het wat breder bekijken dan enkel de laatste studierichting die die leerlingen volgden. We moeten wat verder teruggaan, om het probleem echt bij de hoorns te vatten en een oplossing te vinden. In plaats van enkel naar de laatste studierichting te kijken, moeten we de hele schoolloopbaan bekijken. In het laatste jaar haken ze af, dus dan is het al te laat om een oplossing te zoeken.

Ook het profiel van de leerling is belangrijk. Zijn het bijvoorbeeld GOK-leerlingen? Zijn het kansarme leerlingen? Maar ook de hele voorgeschiedenis op de schoolbanken is belangrijk. Als er een databank wordt aangelegd, moet die mijns inziens ruimer en breder gaan, zodat het probleem in die zin kan worden aangepakt. Wordt dat ook vanuit het departement op die manier bekeken?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Ik ben het eens met de voorgaande sprekers. De ongekwalificeerde uitstroom is een van de belangrijke redenen waarom we zeggen dat er een hervorming van het secundair onderwijs moet komen. We proberen dat al een tijdje te bestrijden, maar krijgen het niet onder de knie. Het begint met een goede en gedetailleerde verzameling van de gegevens.

Wat daar een beetje bij aansluit, en waar ik al een aantal schriftelijke vragen over heb gesteld, is die groep van leerlingen die van een bepaalde school wordt uitgesloten wegens wangedrag. Ook daar hebben we zeer weinig gegevens over. We weten ook niet wat er met die leerlingen gebeurt, waar ze uiteindelijk terechtkomen en of we die op de een of andere manier nog kunnen opvangen of weer in het circuit krijgen. Ook dat is een aspect dat kan worden meegenomen als we die gegevens beter willen verzamelen. Uit het antwoord op mijn schriftelijke vraag bleek dat men dat van plan was. Ik zou dan ook graag vernemen of het inderdaad het plan is om ook die niet te verwaarlozen groep beter op te volgen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, ik heb u in oktober een vraag gesteld over dit onderwerp. Het ging om een vraag om uitleg die is omgezet in een schriftelijke vraag. Ik vroeg onder meer wanneer het actieplan klaar zou zijn. U antwoordde toen: "Eind dit jaar willen we het actieplan finaliseren." Dat ging dus over eind 2012. Kunnen we intussen over dat actieplan beschikken? Is dat effectief klaar?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Volgens de vooropgestelde timing moet de databank met de individuele gegevens in februari 2013 beschikbaar zijn voor analyse. Het steunpunt SSL zal die databank gebruiken voor analyse. In april 2013 zal het steunpunt een rapport opleveren met regionale indicatoren van vroegtijdig schoolverlaten.

Daarnaast zijn we ook volop bezig met de voorbereiding en uitrol van het kenniscentrum, waar we veel meer data verzamelen en ter beschikking zullen stellen. Dat is een proces dat tijd vergt. Ik heb daar beslissingen rond genomen. Die worden nu uitgevoerd. Dat moet verstandig gebeuren. De komende maanden en jaren zullen de scholen en andere betrokkenen veel meer informatie krijgen.

Het actieplan is nog niet klaar, mijnheer De Meyer, omdat men het in de technische werkgroep niet eens is. Er is sprake van moeizame vooruitgang. Daarom hebben we in december, nog voor de kerstvakantie, een stuurgroep bijeengeroepen. Ik zie deze maand ook de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) opnieuw, om te bekijken waar de knelpunten zitten. Ik hoop in het voorjaar een voorstel tot actieplan te krijgen van de technische werkgroep, waar specialisten uit de arbeidsmarkt en de onderwijswereld in zitten. Het is belangrijk dat die mensen dat actieplan opstellen. Ik vind het jammer dat de gesprekken blijkbaar moeizaam verlopen. Maar goed, we zullen dat wel oplossen. Daarom hebben we die stuurgroep ook bijeengeroepen. Deze maand zien we nog de arbeidsmarktwereld via de SERV. Iedereen heeft wel begrepen dat men moet werken aan een actieplan voor het vroegtijdig schoolverlaten.

Uit recent onderzoek van het steunpunt blijkt dat er twee subgroepen zijn van leerlingen die het beroepsonderwijs vroegtijdig verlaten: een groep jongeren die vanuit een ‘gunstige’ onderwijspositie de schoolbanken verlaat en een andere groep die vanuit een uitermate ongunstige positie vertrekt, met meerdere jaren schoolachterstand.

De werkgroep heeft al bekeken welke maatregelen er al worden genomen, welke er efficiënt zijn, en voor welke risicodoelgroepen er specifieke maatregelen moeten worden genomen. Dan moet er een overkoepelend plan komen. Daar zal men de komende weken aan werken.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, dank u voor uw antwoord. Het zet alles nog eens mooi samen en geeft een stand van zaken. Ik kon mij ook vinden in wat de dames Pehlivan en Meuleman zeiden. Het gaat inderdaad veel breder dan de laatstejaars. Ik weet niet of het mogelijk is om dat allemaal in een databank te steken. We moeten dat in elk geval blijven opvolgen, anders zullen we niet verder geraken.

Minister, heb ik het juist begrepen dat u zei dat het steunpunt Studie- en Schoolloopbanen al heeft onderzocht welk profiel van leerlingen het beroepsonderwijs heeft verlaten? Is dat enkel toegespitst op het beroepsonderwijs?

Minister Pascal Smet: Daar zit de grootste groep schoolverlaters in.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het vroeger leren van het Nederlands in het kleuteronderwijs
- 448 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, u hebt inderdaad in de bespreking van de beleidsbrief aangegeven dat er niet onmiddellijk plannen zijn om de leerplicht te verlagen naar het kleuteronderwijs of om de toegangsvoorwaarden voor het lager onderwijs te wijzigen. U weet dat ik in het voorstel van decreet houdende wijziging van het decreet Basisonderwijs met het oog op de bevordering van de kleuterparticipatie en in het voorstel van resolutie betreffende hetzelfde onderwerp al heb aangegeven dat er mogelijke alternatieven zijn om kleuters vroeger te laten deelnemen, ook zonder aan de leerplicht te raken.

We weten allemaal dat deelnemen aan het kleuteronderwijs een positieve invloed heeft op de latere prestaties. Het bevordert ook het voorkomen van taal- en schoolachterstand. Hoe vroeger kinderen op de schoolbanken zitten – als ik het zo mag zeggen – of hoe vroeger en regelmatiger ze in het kleuteronderwijs aanwezig zijn, hoe beter schoolse achterstand kan worden bestreden. Wetenschappelijk onderzoek bevestigt dit. Ik denk dat er daarover in deze

commissie een ruime eensgezindheid bestaat. Toch zien we dat er geen bijkomende stappen worden ondernomen om kleuteronderwijs verder te verplichten of op een vroegere leeftijd mogelijk te maken noch om te raken aan de maatregel van de 220 halve dagen aanwezigheid. Minister, ik ben ervan overtuigd dat we dit verder zouden moeten bekijken. We laten kansen liggen om de kwetsbaarste groepen, die weinig Nederlands kennen, beter te betrekken en om ervoor te zorgen dat we bij hen schoolse achterstand tegengaan.

Het was recent opnieuw in de media naar aanleiding van een onderzoek waarbij het specifiek ging over het gebruik van de moedertaal. Toen kwam de problematiek opnieuw onder de aandacht en stelden een aantal wetenschappers dat het belangrijk is om te werken aan de kleuterparticipatie. Ook Wouter Duyck, hoogleraar cognitieve psychologie aan de Universiteit Gent, stipte dat opnieuw aan in een recent interview.

Vroeger talen leren heeft sowieso een groot effect op taal- en schoolachterstand. Kinderhersenen zijn taalsponzen, maar hun capaciteit neemt af vanaf zes jaar. Dat is meteen ook de leeftijd waarop kinderen in Vlaanderen leerplichtig zijn. Dat is voor anderstalige peuters vaker een probleem aangezien ze vier keer vaker geen Nederlandstalig kleuteronderwijs volgen. De heer Duyck stelt dan ook voor om minstens één jaar voltijds kleuteronderwijs te verplichten, zodat kinderen op die manier meer Nederlandstalig onderwijs volgen alvorens toe te treden tot het eerste leerjaar in de lagere school. Niet alleen kan dit de kleuterparticipatie bevorderen, het kan de taalachterstand van kinderen van in het begin van hun schoolcarrière voorkomen.

Minister, hebt u nog plannen om binnen deze legislatuur nieuwe acties te ondernemen en om bestaande maatregelen aan te passen om de kleuterparticipatie te bevorderen? Hoe staat u zelf tegenover het voorstel om de maatregel van 220 halve dagen om te vormen naar een meer voltijdse aanwezigheid? Welke eventuele praktische en/of onoverkomelijke belemmeringen ziet u bij het omzetten van een bepaald aantal halve dagen naar volle dagen?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Wim Van Dijck: Voorzitter, de Open Vld-fractie hamert al jaren op de kleuterparticipatie en op de oplossingen die zij naar voren schuift, onder meer het verlagen van de leerplichtleeftijd. We moeten vaststellen dat het probleem niet eens zo heel groot meer is. We zitten al aan een heel hoge participatiegraad van 98 procent. 100 procent zullen we nooit bereiken. Als we er nog een procentje af kunnen ‘pitsen’, zullen we het wel gehad hebben. Bovendien is de groep afwezigen – ik zal het dan maar zo zeggen – vrij goed af te bakenen. Het zijn voornamelijk kinderen uit anderstalige gezinnen, kinderen uit gezinnen van nieuwkomers.

Eigenlijk wil men via het onderwijs een oplossing bieden voor iets wat in mijn ogen in essentie een inburgeringsprobleem is. Dat inburgeringsprobleem is weliswaar hardnekkig en leidt ertoe dat het Nederlands in nogal wat anderstalige gezinnen geen plaats krijgt, uit onkunde of zelfs uit onwil van de ouders. Dat inburgeringsprobleem zorgt er ook voor dat kinderen uit zulke gezinnen vaker en langer dan bij Vlaamse gezinnen het geval is, van school worden weggehouden tot aan de leerplichtleeftijd, met alle gevolgen van dien. Het is een vaststelling dat het beleid op dat vlak tekortschiet. Het gaat erom die nieuwkomers, die anderstaligen te overtuigen van het cruciale belang van het Nederlands, zowel voor henzelf als voor hun kinderen. Het is mijn overtuiging dat het onderwijs op dat vlak kan helpen, maar het manco ook niet alleen kan opvangen.

In de marge van deze vraag stel ik me de vraag hoe de terechte bezorgdheid van Open Vld strookt met de steun die uit diezelfde fractie komt voor experimenten die de thuistaal, die in die gezinnen al zo dominant is, op school willen onderwijzen. Dat lijkt ons niet echt consequent.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, we hebben tijdens de vorige en ook tijdens deze legislatuur al vaker gesproken over het belang van kleuterparticipatie. Tijdens de vorige legislatuur hebben we een aantal initiatieven genomen om die participatie te verhogen. De heer Van Dijck stipt hier terecht aan dat wij vandaag al kunnen spreken over een hoge participatie in de kleuterschool.

Het gaat hier over een zeer beperkte groep waarbij wij er moeilijk in slagen om die op regelmatige basis naar school te laten gaan. Voor wij een nieuwe reglementering uitwerken, is de vraag of wij ons vandaag al kunnen baseren op een grondige evaluatie van de kleuterparticipatie en de effecten van de maatregelen die wij tijdens de vorige legislatuur hebben genomen. De vraag is dus of het wel nodig is om nog bijkomende maatregelen te nemen en of de voorgestelde maatregelen geschikt zijn om tegemoet te komen aan de problemen die zich voordoen.

De voorzitter: De heer De Meyer heft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, ik heb in oktober een vraag gesteld over dit onderwerp. Aangezien die vraag niet was aanvaard als vraag om uitleg, heb ik die omgezet in een schriftelijke vraag. In het antwoord daarop stond dat tijdens de vier voorbije schooljaren het aantal niet-ingeschreven kleuters ongeveer constant is gebleven. Verder stond er dat de administratie zal onderzoeken hoe we meer te weten kunnen komen over het profiel van de niet-ingeschreven kleuters. Hebt u daar intussen al meer onderbouwde gegevens over? Zo niet, wanneer zult u daarover beschikken en wanneer kunnen die ons ter beschikking worden gesteld?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Wij delen de bezorgdheid van de collega's van Open Vld. Ik ben er echter niet zeker van dat het vroeger verplichten van voltijdse kleuterparticipatie de juiste oplossing is. We scoren op dat vlak vrij hoog. Het lijkt me vooral belangrijk te proberen om de kleuters nog vroeger te bereiken. De leerleeftijd ligt lager dan 5 jaar, die ligt zelfs op 3 jaar. Ik vraag me dan ook af of het geen betere optie is om te proberen die kleuters vroeger maar dan wel deeltijds naar school te krijgen. Minister, voelt u dat ook zo aan? Hoe staat u tegenover die optie?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, recent verscheen er een advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) over de beleidsinitiatieven inzake kleuterparticipatie. In dat rapport wordt een evaluatie gemaakt van die initiatieven die de overheid sinds 2006 heeft genomen. Een aantal sprekers hebben al aangegeven dat de kleuterparticipatie eigenlijk heel hoog is: 97,6 procent van de 2,5-jarigen en 98,7 procent van de 5-jarigen zat vorig jaar op school. De restgroep die niet op school zit, kan misschien worden opgespoord of overtuigd door lokale initiatieven in plaats van door algemene initiatieven. De algemene verlaging van de leerplichtleeftijd brengt zo'n kost met zich mee dat dit probeen misschien beter kan worden opgevangen door in te zetten op een aantal lokale initiatieven. Men weet immers perfect wie die kleuters zijn en hoe ze kunnen worden bereikt.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: We hebben deze discussie al meermaals gevoerd in de commissie. Hoe hoger de kleuterparticipatie, hoe beter voor het kind. Wat het profiel betreft van de kleuters die wegblijven uit het kleuteronderwijs, blijkt dat het vooral gaat over kinderen uit kansarme gezinnen. Ik sluit me aan bij de stelling van mevrouw Celis dat dit probleem lokaal moet worden bekeken. Via lokale contacten moet die groep kinderen bereikt worden. Als invalshoek daarbij wil ik de taaltoets gebruiken, die sinds 2008 is ingevoerd. Het zou interessant zijn om de onderwijsprestaties van de kinderen die toen zijn geslaagd voor de toets, te vergelijken met de resultaten van de kinderen die wel voldoende aanwezig waren in

het kleuteronderwijs. Zij waren niet voldoende aanwezig, maar slaagden wel voor de taaltoets zodat ze konden overgaan naar het eerste leerjaar. Ik denk dat er geen significant verschil is, aangezien ook de eerste groep geslaagd was voor de toets. Hebt u daar zicht op?

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Mijn vraag is dezelfde als die van de heer De Meyer. Ik had het antwoord ook gelezen in een artikel in De Standaard waarin u zegt dat u zult onderzoeken wat het profiel is van de kinderen die niet ingeschreven zijn. De heer Van Dijck gaat ervan uit dat hij sowieso weet wie dat zijn, maar blijkbaar is dat toch niet zo evident. Ik zou dan ook aanraden om niet te snel conclusies te trekken. Het benieuwt me ook uitermate om te weten of het onderzoek door de onderwijsadministratie al gebeurd is of hoever het er al mee staat.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Voorzitter, minister, ik heb over dit onderwerp ook al een aantal schriftelijke vragen gesteld. Ik apprecieer het enorm dat ik me ook mag aansluiten. Ik vind de vraag van mevrouw Pehlivan heel pertinent, maar ik zal die niet herhalen.

Wat mij een beetje opvalt in deze discussie is dat er veel vragen gesteld worden over hoe we de kleuterparticipatie verhogen – en uiteraard vragen we een sterkere participatie, ook al is ze al heel sterk –, maar dat niemand zich afvraagt hoe we hun leerproces kunnen versterken door onze kleuterleiders zelf beter te doen omgaan met de anderstalige problematiek. Veel mensen in het kleuteronderwijs zijn volgens mij vragende partij om sterker geschoold te worden, om nascholing te krijgen inzake omgaan met het veelvoud aan talen in de klas. Kindjes die thuis in een andere taal spreken, hebben het misschien een beetje moeilijker om het Nederlands te leren, maar misschien ook niet. Een bijscholing, een nascholing van ons onderwijzend personeel, dat lijkt me heel erg belangrijk in plaats van enkel te vragen hoe het zit met de kleuters, wat hun profiel is en hoe we ze zullen opsporen – dat klinkt een beetje grappig, maar is het niet. Hoe we ons personeel daar beter op zullen voorbereiden lijkt me een belangrijke vraag.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, ik zal eigenlijk niet zo veel nieuws kunnen zeggen, het wordt een beetje herkauwen van wat eerder al verschillende keren aan bod is gekomen. We hebben niet alleen een hoge kleuterparticipatie in Vlaanderen, we zijn bij de besten van de wereld. Scandinavische landen, die op dit vlak ook altijd heel goed scoren, komen naar ons kijken. Ik heb het hier al eens gezegd: ondertussen ongeveer een jaar geleden werd ik uitgenodigd door Noorwegen om op een internationale conferentie te gaan uitleggen hoe wij het aanpakken.

Mevrouw Celis haalde het ook al aan: we hebben een van de hoogste graden van kleuterparticipatie in de wereld en de cijfers blijven vrij stabiel. Dat betekent dat we een restgroep hebben – in de statistische betekenis van dat woord – van kinderen die niet naar het kleuteronderwijs gaan. Er zijn vermoedens en aanwijzingen dat het onder meer gaat over kinderen die hier zonder papieren zijn, over zieke kinderen en over buitenlandse kinderen die later op het jaar op het grondgebied zijn gekomen. We moeten dus de cijfers over de categorie kinderen die overblijft, relativeren met het oog op de werkelijke impact. Juist omdat we iets meer willen weten, hebben we inderdaad gevraagd dat de administratie zou bekijken wat het profiel van die kinderen is. Ik heb hier nog geen resultaten van, ik kan u vandaag dus geen resultaten geven, maar we zullen dit uiteraard blijven opvolgen en vragen om dit effectief te onderzoeken.

We doen elk jaar al heel wat inspanningen om alle kleuters, ook de kleuters uit die groep, op school te krijgen. Dat gebeurt ook elk jaar opnieuw en in samenwerking met Kind en Gezin dat al bij die ouders komt, het is dus heel belangrijk dat Onderwijs ermee samenwerkt. Er zijn

ook heel wat communicatiecampagnes waarbij we extra inzetten op de kansarme ouders. We werken samen met de Koning Boudewijnstichting om een aangepaste communicatie voor sociaal zwakkere groepen te gebruiken. Nog belangrijker is dat de vier beleidsdomeinen, Onderwijs, Armoedebestrijding, Welzijn en Sociale Economie, initiatieven hebben opgestart of willen versterken in het licht van een integrale en laagdrempelige gezinsondersteuning.

We zullen de ouders die hun kinderen niet sturen, niet bereiken door te zeggen dat het niet langer 220 halve dagen zijn, maar een heel jaar en dat de leerplicht niet langer vanaf 6 jaar, maar vanaf 3 jaar is. Dat zal allemaal geen impact hebben op die groep ouders, we moeten geen illusies koesteren. We moeten die mensen op een andere manier benaderen en dat moet op lokaal vlak intensief gebeuren zodat die kinderen toch de kans krijgen om tijdig en goed voorbereid door te stromen.

Mevrouw De Knop, 220 halve dagen is toch tweederde van een schooljaar. Voor de niet-leerplichtige kleuters is dat al een hele periode. Bij de maatregel van 220 halve dagen werd een marge ingebouwd voor kleuterziektes en zo meer. Een voltijdse aanwezigheid zou betekenen dat we ook in het kleuteronderwijs een systeem van controle op alle afwezigheden, inclusief ziektes, moeten introduceren. Ik denk dat heel wat ouders van kleine kinderen, ook uit die vriendenkring, dat niet zo leuk zullen vinden. Het gaat niet alleen over ziekte, maar ook over aangenamere momenten zoals uitstappen die wat langer dan een dag duren, die zouden dan ook allemaal tot het verleden behoren. We moeten ons er heel goed van bewust zijn wat we dan aan het doen zijn. We zouden dan nog verder kunnen gaan en ook de leerplicht verlagen en ook iets doen inzake het godsdienstonderwijs en al die andere eerder geformuleerde voorstellen, maar het lijkt me niet aangewezen om dat te doen.

Ik volg nogal wat mevrouw Helsen heeft gesuggereerd. We hebben op dit moment een goede regelgeving. Die bestaat nu een tijdje, maar eigenlijk nog niet zo heel lang, we zijn nog maar vier, vijf jaar bezig met dit beleid. We behoren nu bij de wereldtop. We hebben nog een probleem met een kleine groep, maar laten we dit oplossen op de beste manier, namelijk door de ouders individueel te begeleiden en te ondersteunen in hun opvoedingsopdracht. Dat lijkt me een weg die veel relevanter is. Ik hoop dat de studie effectief kan gebeuren door de administratie, en de resultaten die daaruit komen, zullen uiteraard worden meegenomen – als we dat profiel beter kennen – om de doelgroep beter te bereiken.

Ik ben blij met uw bekommernis over de kleuterparticipatie, mevrouw De Knop. Die is heel terecht. We moeten dat voor alle kinderen doen, zoals dat heel mooi door de Amerikaanse minister van Onderwijs en de president werd gezegd: ‘No child left behind’. Dat geldt ook hier. Ook al behoren we tot de wereldtop, dan nog is het belangrijk dat in die kleine ‘restgroep’ de kinderen worden meegenomen. Dat hoor je mij zeker niet ontkennen. Alleen denk ik dat de remedie niet doeltreffend is en niet veel aan de situatie van vandaag zal veranderen. We moeten een andere remedie hebben, die daarin bestaat dat we iets beter zicht moeten krijgen op het profiel van de kinderen die het nog niet doen, en ook de ouders veel meer individuele opvoedingsondersteuning moeten geven, die meer is dan: stuur uw kinderen naar de kleuterklas. Ik geloof meer in die piste, en dat is ook de reden waarom ik met mijn drie collega’s extra initiatieven in die zin heb genomen.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, het is zo dat er nog altijd veel vragen zijn. Dat hebben ook de collega’s aangegeven. We stellen ons vragen bij de evaluatie.

Minister Pascal Smet: Ik heb geen vragen gehoord.

Mevrouw Irina De Knop: Ik zal ze eens herhalen: de evaluatie van de maatregel, kleuterparticipatie en de maatregelen die daarvoor zijn genomen. Mevrouw Helsen heeft duidelijk gezegd dat er maatregelen zijn genomen voor kleuterparticipatie, dat ze zijn ingevoerd sinds voormalig minister Vandenbroucke daar 220 halve dagen van heeft gemaakt, en dat we daarvan nog geen grondige evaluatie hebben gehad.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik heb gezegd: vooraleer nieuwe maatregelen in te voeren, is het belangrijk ons te baseren op een evaluatie van wat de vorige legislatuur … *(Opmerkingen van mevrouw Irina De Knop)*

Voor mij is dat niet hetzelfde. Ik heb gezegd: voor we nieuwe maatregelen uitwerken of dingen zouden wijzigen, is het belangrijk eerst te evalueren wat het effect is van de nieuwe maatregelen die we in de vorige legislatuur hebben goedgekeurd. We hebben de discussie ten gronde gevoerd in de vorige legislatuur en in het begin van deze legislatuur, we hebben bepaalde beslissingen genomen en het is belangrijk om dat eerst grondig te bekijken.

Mevrouw Irina De Knop: Dus u vraagt toch een evaluatie van de bestaande maatregelen.

Mevrouw Kathleen Helsen: Vooraleer je nieuwe maatregelen invoert.

Mevrouw Irina De Knop: Ik zal dan voor mezelf spreken. Ik heb nog vragen. Hebben we zicht op de mate waarin kinderen vandaag regelmatig aanwezig zijn? Ook van de 2,5-jarigen? Van de 5-jarigen hebben we dat, aangezien het een voorwaarde is om naar het lager onderwijs te gaan. Er wordt gezegd dat 98 procent van de kinderen aanwezig is. Maar zijn ze regelmatig aanwezig?

Er worden hier vragen gesteld naar het profiel van de kinderen die dan toch afwezig blijven, die kleine, beperkte groep. Die vragen zijn niet nieuw. Ons voorstel van decreet en ons voorstel van resolutie dateren van 2010. Nu zijn we 2013. We stellen met z'n allen vast dat er een groot probleem is op het vlak van taal en schoolse achterstand, van ongekwalificeerde uitstroom. Heel wat wetenschappers wijten dit aan een gebrekkige taalverwerving en -kennis. Ik ga ervan uit dat die mensen hun stiel kennen en dat ze gelijk hebben.

Ik heb trouwens ook al veel gesprekken gevoerd met onderwijsactoren, en niet van de minste, en die bevestigen dat het inderdaad een groot probleem is dat kinderen in onvoldoende mate taal verwerven. Hoe kun je dat het beste doen volgens die wetenschappers? Door er zo vroeg mogelijk aan te beginnen. Er zijn mensen die dit probleem trachten te minimaliseren omdat de grootste groep is ingeschreven. Dan gaan we voorbij aan een belangrijk probleem. Minister, ik nodig u nogmaals uit om dat probleem van de schoolse en de taalachterstand grondig te onderzoeken. Als u zegt dat dit niet de juiste remedie is, dan hoop ik dat het onderzoek ons op andere sporen brengt.

Natuurlijk zal het niet de zaligmakende maatregel zijn om ervoor te zorgen dat je kleuterparticipatie vroeger verplichtend maakt. De excuusjes van een briefje binnen te brengen, zoeken we zelf. We moeten dat ook doen voor de crèches. Ouders zijn dat gewoon. Dat kan niet zo problematisch zijn. U denkt dat het voorstel om de 220 halve dagen op te trekken naar een voltijdse aanwezigheid niet de beste maatregel is, maar het lijkt me toch een spoor dat grondiger moet worden onderzocht dan vandaag gebeurt.

Minister, wat u zegt over opvoedingsondersteuning en lokale initiatieven juich ik uiteraard toe, maar dat hebt u me in 2010 ook al geantwoord. We staan vandaag blijkbaar niet veel verder. Minister, kunt u er alstublieft voor zorgen dat er een onderzoek komt, dat we alle vragen die in de commissie gesteld zijn en heel terecht zijn, binnen de kortst mogelijke tijd kennen? U schuift het telkens voor u uit. In 2010 zei u dat we nog niet konden evalueren omdat de maatregel pas sinds een jaar was ingevoerd. Wel, die maatregel is nu vier jaar geleden ingevoerd. Als u nu niet kunt evalueren en de resultaten binnen een jaar voorleggen, dan kunt u niet zo veel.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Minister, u zegt dat als we verder verplichten we niet de illusie moeten hebben dat we diegenen die we nu niet kunnen bereiken, nog zullen bereiken. Ik ben het daarmee eens als het gaat over het voltijds verplichten van de 5-jarigen. We hebben de cijfers gehoord: daar zit inderdaad niet veel marge op. Maar voor de kinderen die jonger zijn, de 2,5- en 3-jarigen, is dat een ander verhaal – en dat was ook daarnet mijn punt.

Vandaar mijn voorstel voor een deeltijdse verplichting van die groep, die je dan wel bereiken. Het zijn de jongere kinderen die we nog niet bereiken, en daar is het net zo belangrijk. Ik heb geen argumenten gehoord om die piste niet te overwegen.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: We kunnen de discussie natuurlijk verder uitdiepen, maar daarvoor hebben we hier niet de tijd. Maar het gaat hier niet alleen over aanwezigheidspolitiek. Voor kinderen in het lager onderwijs geldt de leerplicht wel. Als we zien dat er wel een vorm van taalachterstand is, als we zien dat er ongekwalificeerde uitstroom is, dan lijkt het mij belangrijker om inhoudelijk te bekijken waar het probleem zich situeert dan om naar de afwezigheden te kijken. De afwezigheid zal natuurlijk wel een rol spelen, maar het is niet omdat men zes jaar lang op de schoolbanken zit, dat men hetzelfde niveau zal bereiken als alle andere kinderen. *(Opmerkingen)*

De praktijk leert ons toch wel heel wat anders. We zouden toch eens moeten kijken naar de ongekwalificeerde uitstroom: wie zijn die kinderen? Die hebben misschien wel volledig de kleuterklas gevolgd en zijn misschien wel op tijd naar school gegaan. Ik denk dat het probleem veel dieper zit. Hoewel ik daar niet alle heil van verwacht, kan het proefproject van de concentratieschool, dat vanaf dit jaar in vier provincies van start gaat, inhoudelijk toch wel een en ander naar boven brengen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Minister, u bent helaas vergeten mijn vraag te beantwoorden. Ik vroeg naar inhoudelijke versterking van de kleuteronderwijzers om hen beter voor te bereiden op de problematiek van het omgaan met een veeltalige klas. We zijn de wereldtop in kleuterparticipatie en dat is goed, maar in sociale mobiliteit zijn we het volgens bepaalde cijfers niet. Er is een grote eensgezindheid bij vele onderzoekers dat het cruciaal is dat het bewerkstelligen van sociale mobiliteit gebeurt vanaf de kleuterklas. De kans om kinderen vooruit te laten gaan mag de kleuterklas niet laten liggen. Zoals professor Duyck zegt: kinderen zijn sponsen, ze kunnen enorm veel opnemen, enorm veel leren en later met de leeftijd wordt dat altijd een klein beetje moeilijker. Als we dan toch de wereldtop zijn inzake participatie, dan kan er ook inhoudelijk nog een versterking gebeuren om ook wereldtop te worden inzake sociale mobiliteit. Misschien kunnen we daar een andere keer dieper op ingaan, als u mijn vraag over de inhoudelijke versterking van de kleuteronderwijzers en hun programma nu niet kunt beantwoorden.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Het is geen kwestie van niet kunnen beantwoorden, het is zelfs een onderdeel van het loopbaanpact in de professionalisering. Dat geldt niet alleen voor het secundair onderwijs, basisonderwijs en lager onderwijs, dat zal ook voor het kleuteronderwijs gelden. Trouwens, in het kader van de uitvoering van de talennota zal ook op de talenwebsite heel wat ondersteunend materiaal opgenomen worden, ook voor kleuteronderwijzers, om op een positieve manier de meertalige realiteit te erkennen en ermee om te gaan. We zijn daar nu mee bezig.

We moeten de discussie eigenlijk niet voortzetten. Ik denk niet, mevrouw De Knop, dat er nog zoveel openstaande vragen zijn op dit moment. Men komt uit heel de wereld naar ons kijken om antwoorden te vinden, men zal dat niet doen als we geen antwoorden kunnen geven.

Mevrouw Meuleman, er zullen niet veel plaatsen op de wereld zijn waar men kinderen op 2,5- of 3-jarige leeftijd verplicht om naar school te gaan. *(Opmerkingen van mevrouw Elisabeth Meuleman)*

Zelfs deeltijds. Als we zo'n maatregel invoeren, zullen veel ouders kiezen voor thuisonderwijs voor kleuters. Dan krijgen we een totaal ander debat, ook over nut en onnut, en alle toestanden die daaraan verbonden zijn.

Ik concludeer dat we eigenlijk zeer goed zijn. Ik ontken niet dat er voor een kleine groep nog een probleem is. Laat ons dat op de juiste manier aanpakken, en laat ons niet aan overkill of overshooting doen. Op die manier zouden we wel eens zou alles kunnen wegschieten.

De voorzitter: Over neuropsychologie gesproken: in Knack staat een artikel over het brein van de senioren. *(Gelach)*

Daar wordt gezegd: je geheugen, je concentratievermogen en je denksnelheid gaan al vanaf je 20e achteruit. *(Opmerkingen)*

De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over anomalieën in de klassering van bevoegdheidsbewijzen
- 457 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de bekwaamheidsbewijzen gewoon secundair onderwijs
- 476 (2012-2013)

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, collega's, om te kunnen nagaan welk diploma nodig is voor welke taak in het Vlaamse onderwijs onderscheidt de regelgeving op dit moment drie categorieën: het voor een taak 'vereiste' getuigschrift, het 'voldoend geachte' en het 'andere'.

De status van een 'vereist' bevoegdheidsbewijs is heel duidelijk. Wie een vereiste titel heeft voor een bepaald vak, is bevoegd om dat vak te geven, en bij voldoende dagen anciënniteit kan men een aanstelling krijgen van doorlopende duur, die naar de zo beroemde vaste benoeming kan leiden. Het 'andere' bevoegdheidsbewijs geldt voor twee soorten diploma's: dat van leraren in opleiding, die hun 'bewijs van pedagogische bekwaamheid' nog niet gehaald hebben, en dat van personen die aangesteld werden voor een beperkte duur bij gebrek aan kandidaten met een vereist of voldoend geacht diploma. Met een 'ander' diploma is geen benoeming of aanstelling van doorlopende duur mogelijk, en in principe mag gelijk welke werkloze leraar met een vereist diploma de aanstelling opeisen waarin iemand met een 'ander' getuigschrift is aangesteld. Dat komt in de praktijk niet voor, omdat er geen enkel forum is waarop men zulke noodoplossingen moet melden.

Tussen 'vereist' en 'ander' liggen de 'voldoend geachte' titels. Wie een voldoend geacht diploma heeft, moet voor elk vak apart de anciënniteit verwerven die nodig is voor een aanstelling van doorlopende duur. Het voldoend geachte diploma is zeker geen minderwaardige oplossing, want het kan ook leiden tot een vaste benoeming. Bovendien zijn er schoolvakken of aanstellingen waarvoor geen vereist diploma bestaat, zoals het vak schoeisel of instrumentenbouw, en waarvoor 'voldoend geachte' diploma's dus de beste oplossing zijn.

In de klassering van de bevoegdheidsbewijzen wordt meer rekening gehouden met het niveau van het diploma dan met de vakken die ermee verband houden, en dat leidt soms tot eigenaardige situaties. Ik wil dat aantonen met enkele voorbeelden.

Wat maakt iets tot een ‘vereist’ diploma? De aan de Universiteit Antwerpen ingerichte master in de opleidings- en onderwijswetenschappen is vereist voor het vak gedragswetenschappen in het gewoon secundair onderwijs, terwijl de ermee vergelijkbare master in de educatieve studies van de KU Leuven voor geen enkel vak een vereiste titel is, terwijl de master in onderwijskunde een vereiste titel is voor zeven vakken in het secundair onderwijs.

Wat maakt iets ‘voldoend geacht’? Een master taal- en letterkunde is voldoend geacht voor het vak geschiedenis in de derde graad secundair onderwijs, wat allicht gemotiveerd kan worden door de geschiedkundige vakken in de opleiding, maar datzelfde diploma is ook voldoend geacht voor het vak wiskunde in de derde graad secundair onderwijs, terwijl de opleiding taal- en letterkunde daar toch veel minder op voorbereidt.

Mijn derde voorbeeld toont ook aan dat de link met de vakken uit de opleiding bij ‘voldoend geacht’ geen rol speelt. Voor het vak instrumentenbouw is een voldoend geachte titel mogelijk op basis van nuttige ervaring, maar enkel als die via reguliere tewerkstelling is opgebouwd, niet op basis van een portfolio of persoonlijk dossier, want er zijn nog geen standaarden beschikbaar die als referentiepunt kunnen dienen. Ik verwijs in dat verband naar uw antwoord op mijn schriftelijke vraag van 4 mei 2012.

In mijn vierde voorbeeld wil ik tonen dat de bestaande regels in verband met het niveau – masters versus bachelors – aanleiding kunnen geven tot absurditeiten, die des te duidelijker zijn als men er de zeer ruime interpretatie van het begrip ‘voldoend geacht’ bij neemt. Dat een master lo en bewegingswetenschappen vereist is voor het vak lichamelijke opvoeding in de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs, lijkt voor de hand te liggen. Dat zijn of haar diploma voldoend geacht wordt om te fungeren als leermeester lo in de basisschool, is zeker ook nog te begrijpen.

Hoe valt dan te verklaren dat de vakbekwaamheid van die persoon niet geldt voor het tussenliggende niveau, namelijk de eerste twee jaren van het secundair onderwijs? Enkel als zijn masterdiploma gelijkgesteld wordt met het begrip ‘minstens professionele bachelor’, mag hij daar tijdelijk lesgeven. In een kleuterschool kan hij dus benoemd worden als leermeester lo, maar niet in de eerste graad van het secundair onderwijs voor hetzelfde vak. Anderzijds kan hij wel benoemd worden als leraar Grieks in de derde graad van het secundair onderwijs, want daarvoor heeft hij wel een voldoend geachte titel. Of de betrokkene ooit Grieks gestudeerd heeft, is immers niet te merken aan de omschrijving ‘ten minste master + BPB’ (bewijs van pedagogische bekwaamheid).

Minister, vindt u het wenselijk om de anomalieën in de klassering van de bevoegdheidsbewijzen te laten opzoeken en zo nodig te laten wijzigen? Zo ja, op welke manier? Denkt men eraan om in de klassering ‘voldoend geacht’ een onderscheid in te voeren naargelang het te doceren vak verband houdt met de gevolgde opleiding? Komt het systeem van de bevoegdheidsbewijzen aan bod in de discussie over de loopbanen? Hoe ver staat men met het ontwikkelen van een beleid in verband met elders verworven competenties en de eventuele validering ervan?

Voorzitter, aan de hand van vier voorbeelden – sommige misschien wat extreem – probeer ik een aantal algemene vragen te stellen die leven bij personeelsleden en schoolbesturen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, ik heb met betrekking tot dezelfde problematiek één concreet voorbeeld, waar vooral het onderwijsveld mee te maken heeft, zowel de opleiding als het afnemend veld. Het betreft de verschillende masters in de educatieve wetenschappen. De manier waarop de universiteiten de opleidingen benoemen, is verschillend, maar uiteindelijk krijgen die mensen toch een heel gelijklopende vorming. Als we bekijken wat dan hun mogelijkheden zijn vanuit die verschillende afstudeerrichtingen binnen het onderwijsveld, moeten we tot de vaststelling komen dat die mogelijkheden niet gelijk zijn.

Een opleiding onderwijswetenschappen aan een universiteit biedt bijvoorbeeld veel meer mogelijkheden om in het onderwijs bepaalde vakken te mogen geven dan wat de masters in de educatieve studies meemaken. Doordat zij niet over de vereiste titel beschikken, mogen zij vakken die hun collega's wel mogen geven, niet geven. Dat doet natuurlijk de wenkbrauwen fronsen, zowel bij de masters uit beide opleidingen als bij het onderwijsveld. We kunnen immers vaststellen dat die jonge mensen over dezelfde competenties beschikken en qua tewerkstelling voor dezelfde dingen in aanmerking komen. Maar vanwege de lijst van bekwaamheidsbewijzen die de overheid heeft opgemaakt, moeten zij vaststellen dat er in hun tewerkstellingsmogelijkheden toch wel enorme verschillen zijn.

Minister, bent u bereid de verschillende masters in de onderwijskunde, onderwijswetenschap en educatieve studies op een gelijke manier te bekijken en hun binnen het onderwijs dezelfde tewerkstellingskansen te geven?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Ik heb een schriftelijke vraag gesteld over deze problematiek. Ik ben de voorstellen genegen die worden gesuggereerd door mevrouw Helsen en de heer De Meyer. Het zou op korte termijn goed zijn die masters in educatieve studies aan het Onderwijsdecreet XXIII toe te voegen. Op langere termijn, binnen de discussie over het Loopbaanpact, zou het zinvol zijn om het geheel aan te pakken en de bewijzen eens grondiger te bekijken. Maar die masters in de educatieve studies vragen toch wel een oplossing op de korte termijn. Ik sluit mij volledig aan bij beide vraagstellers.

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Voorzitter, dit zijn terechte vragen. De mail heeft ons allen bereikt tijdens het kerstreces. Het systeem is er natuurlijk niet in één keer gekomen. Het is het resultaat van het langzame afbreken van de link tussen het diploma en het te geven vak.

Vroeger was er een echte een-op-eenrelatie. Als gevolg van het lerarentekort is er een soort van vrijheid-blijheid ontstaan, met daartussen nog enkele ad hoc verzonnen oplossingen. Het systeem op zich is niet echt fout. We moeten blijven uitgaan van die vereisten. In noodgevallen moeten we kunnen terugvallen op voldoende geachte diploma's en andere reddingsboeien. Op korte termijn dient een en ander toch te worden uitgeklaard, om eenduidiger en consequenter te zijn.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Ik sluit mij aan bij de gestelde vragen, maar ik wil het toch iets ruimer zien. De bekwaamheidsbewijzen zijn al heel lang een item. Er zijn zeer veel verschillende bekwaamheidsbewijzen. Het is soms heel moeilijk om er nog een lijn in te zien. Het werd aangekondigd als een thema bij het Loopbaanpact. Ik weet dat dit bij de vakbonden een zeer gevoelig punt is. Minister, blijft dat behouden in het Loopbaanpact? Bent u bereid om daar toch al stappen te zetten, ook al komt het pact er niet meteen? Het wordt immers steeds complexer. Als men dan toch zo graag altijd over autonomie spreekt, zou het dan niet mogelijk zijn om ook op dit vlak meer autonomie te geven aan de scholen of de schoolgemeenschappen bij het aanwerven van leerkrachten? Kan men niet iets losser komen van de strikte bekwaamheidsbewijzen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik wil eerst ingaan op de voorbeelden van de heer De Meyer.

Wat uw eerste voorbeeld betreft: aan de opname van een vereist bekwaamheidsbewijs ligt een advies ten grondslag, dat uitgebracht wordt door het Agentschap voor Kwaliteit in Onderwijs en Vorming (AKOV). Bij een negatief advies wordt in principe niet overgegaan tot opname als vereist bekwaamheidsbewijs. De master in de educatieve studies kreeg een dergelijk negatief advies. Anders dan de master in de onderwijskunde of de master in de pedagogische

wetenschappen, die ieder 120 studiepunten omvatten, kan de master in de educatieve studies behaald worden na 60 studiepunten.

De opleiding splitst zich uit in vier interessegebieden: schoolbeleid, zorgbeleid en/of interne leerlingenbegeleiding, VTO-beleid (vorming, training en opleiding) in arbeidsorganisatie en onderwijs en opvoeding, onderwijs en opleiding. Volgens het gegeven advies zijn er niet veel affiniteiten met de vakken die geclaimd worden. De tweejarige masters zijn veel meer gestoffeerd en er zijn veel meer relevante verbanden met de vakken waarvoor zij een vereiste gekregen hebben.

Wat uw tweede voorbeeld betreft: bij de voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen worden in principe diplomaniveaus vermeld. Het behoort tot de bevoegdheid van de aanwervende instantie om te oordelen of een kandidaat over de nodige vakkennis beschikt om aangesteld te kunnen worden. Deze categorie wil de kans geven om talentvolle leraren aan te trekken, ook als zij niet in het bezit zijn van de door de overheid vooropgestelde specifieke inhoudelijke vooropleiding, maar bijvoorbeeld hun vakkennis verworven hebben via erkenning van verworven competenties (EVC) of erkenning van verworven kwalificaties (EVK). Ik vertrouw dan ook op de deskundigheid van de inrichtende macht om de juiste personen aan te trekken. Ik denk dus dat er in de realiteit slechts een enkele witte raaf met een vooropleiding in de taal- en letterkunde het vak wiskunde zal geven in de derde graad.

Wat uw derde vraag betreft: in de regelgeving belet niets de aanwervende instantie om zich bij haar selectie te beroepen op een portfolio of persoonlijk dossier van de kandidaat. Indien u doelt op de nuttige ervaring, die vereist is als onderdeel van het bekwaamheidsbewijs en voor leerkrachten technische vakken en praktische vakken implicaties heeft voor de geldelijke anciënniteit, dan moet deze inderdaad tot hiertoe wel behaald worden in het reguliere circuit. Maar we werken momenteel aan een concreet voorstel, wat niet zo evident is, met betrekking tot de implementatie van de EVC.

In het systeem van bekwaamheidsbewijzen zit al – decennialang – een bevoegdheidsverdeling ingebouwd.

Samengevat zijn, wat de algemene vakken betreft, de masters momenteel uitgesloten in de eerste graad, en de bachelors in onderwijs in de derde graad. Bij een eerstvolgende wijziging van het besluit is het mijn intentie om aan de houders van het academisch gericht bachelordiploma, het voortraject van de master, op dezelfde manier de toegang te verlenen als aan de huidige houders van de “ten minste professioneel gerichte bachelordiploma’s”. Dat komt erop neer dat zij via een voldoende geacht bekwaamheidsbewijs toegang zullen krijgen in de eerste graad, op basis van hun diploma van academisch gerichte bachelor. Dat is een goede uitbreiding.

De voorbeelden die u hebt gegeven, zijn niet echt anomalieën, tenminste als je de huidige, centraal ingebouwde voorgeschreven regels volgt. Maar u hebt, samen met alle anderen die daarover een opmerking maakten, gelijk: die ‘telefoonboeken’ vol diplomaoplijstingen, ook al zijn ze waarschijnlijk het meest gedetailleerd in hun soort, kunnen niet altijd garanderen dat de juiste persoon ook op de juiste plaats terechtkomt. Dat is inderdaad nog altijd een onderdeel van de discussie over het loopbaanpact.

Mevrouw Vanderpoorten, u hebt er terecht op gewezen dat dit heel gevoelig ligt. Ik denk dat uw voorstel de gevoeligheid bij de vakbonden nog zal vergroten. We werken aan een voorstel dat in de richting gaat van elders verworven competenties. Daarbij merken we dat er mogelijkheden kunnen ontstaan voor de toekomst. De geesten evolueren op dat vlak zoals op andere vlakken van het loopbaanpact. We hebben daar de afgelopen twee jaren intensief aan gewerkt achter de schermen

Wat de opname betreft van de master in de educatieve studies, zou ik graag willen verwijzen naar mijn antwoord op een vraag van de heer De Meyer. Ik wil hier nog aan toevoegen dat een master in de educatieve studies, mits die een lerarenopleiding gevolgd heeft, in het bezit

is van een voldoende geacht bekwaamheidsbewijs voor de algemene vakken en de technische en praktische vakken in de tweede en derde graad secundair onderwijs. Het behoort tot de bevoegdheid van de aanwervende instantie om te oordelen of men al dan niet geschikt is om vakken te onderwijzen.

Wanneer daar interesse voor is, ben ik bereid een werkvergadering te organiseren met mensen van het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming over deze problematiek.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, uw antwoord is technisch uiteraard juist. Voor het eerste punt verwijst u naar het advies van het AKOV. U voegt er wel aan toe dat u bereid bent om daar nog verder over te praten en na te gaan of er al dan niet moet worden bijgestuurd.

Voor het tweede punt wijst u op de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen waarin u vertrouwen hebt. Uiteraard kan ik dat alleen maar onderschrijven.

Wat mijn derde voorbeeld betreft in verband met het vak instrumentenbouw, verwijst u naar de betekenis van de portfolio die u wenst te valoriseren. U zegt wel tegelijkertijd dat er gedurende drie jaar competenties verworven moeten zijn in het reguliere circuit. Daar zit precies een deel van het probleem. Voor een aantal mensen is dat niet het geval. Het gaat hier over zo'n specifiek vak, instrumentenbouw, dat het aantal mensen dat daarvoor in aanmerking komt minimaal is en niet altijd in het reguliere circuit, dat strikt wordt geïnterpreteerd, ervaring heeft opgedaan. Ik pleit hier voor een oplossing van het gezond verstand, gezien de soepelheid die voor een aantal andere opleidingen wordt gehanteerd en rekening houdend met de specificiteit van het vak.

Wat de lichamelijke opvoeding betreft, zegt u dat voor de eerste graad zal worden gewerkt aan een verantwoorde oplossing. Uiteraard gebeurt dat allemaal binnen de huidige regelgeving zoals die vandaag bestaat. Als we die behouden, pleit ik er wel voor dat op korte termijn een aantal zaken worden aangepast. Daarnaast moet ook een oefening gebeuren in het kader van het bredere loopbaandebat. Hoe kan dit geheel van regels worden afgestemd op het onderwijs van morgen zodat we opleidingen valoriseren, maar ook voldoende rekening houden met nuttige ervaring voor een toekomstig kwaliteitsvol onderwijs?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, wat mijn vraag over de educatieve studies betreft, antwoordt u dat dit gebaseerd is op een advies van het AKOV. In dat advies staat heel duidelijk dat het hier gaat over een eenjarige master ten opzichte van een tweejarige masteropleiding voor de andere opleidingen. Die tweejarige masteropleiding is beter gestoffeerd. Als we kijken naar de tweejarige masteropleiding, dan blijkt dat er in het tweede jaar vooral veel stages aan bod komen. De vraag is dan wat de bijkomende inhoudelijke stoffering is ten opzichte van iemand die educatieve studies volgt en die al praktijkervaring heeft. Wij zien niet heel duidelijk het belang van het advies dat wordt gegeven, met name dat die tweejarige masteropleiding beter gestoffeerd is om die theoretische vakken en die praktijkvakken te geven, wanneer blijkt over welke bijkomende stof het slechts gaat ten opzichte van een volledige loopbaan die mensen vaak kunnen inbrengen in het onderwijs.

Indien het hier gaat om mensen die de master educatieve studies hebben gevolgd in combinatie met een lerarenopleiding, dan kunnen zij die vakken wel geven, zegt u. Dat klopt, maar dat is niet opgenomen als vereiste maar wel als voldoende geacht. En daar zit opnieuw het grote verschil. Het gaat vaak over leerkrachten die heel wat praktijkervaring hebben en die zich inhoudelijk in die opleiding bijkomend laten stofferen om dan tot de vaststelling te komen dat ze sterk ondergewaardeerd worden in vergelijking met gelijkaardige opleidingen. Daar blijft toch wel een verschil met mensen die een gelijkaardige opleiding hebben gevolgd en niet noodzakelijk meer input leveren op het terrein. Het lijkt me belangrijk om die

verschillen te herbekijken en na te gaan of het echt voldoende is om het volledig af te wijzen en op een totaal andere manier te behandelen in het onderwijs.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Goedele Vermeiren tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de zorgwekkende resultaten van het recente TIMSS-onderzoek
- 463 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de resultaten van het TIMSS-onderzoek
- 474 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Voorzitter, minister, collega's, onlangs werden de resultaten van het TIMMS-onderzoek (Trends in International Mathematics and Science Study) uit 2011 voorgesteld. Deze vraag overlapt een beetje met een gedachtewisseling die deze namiddag nog op de agenda staat over het rapport 'Kiezen voor STEM' (Science, Technology, Engineering and Mathematics) van de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI).

Het TIMMS-onderzoek, waaraan ondertussen vijftig landen en regio's deelnemen, meet vierjaarlijks de resultaten op gebied van wiskunde en wetenschappen. De resultaten voor Vlaanderen zijn voor 2011 heel uiteenlopend. Zo behoren onze vierdejaars uit het basisonderwijs bij de wereldtop op het vlak van wiskunde, maar bengelen ze onderaan het peloton wat betreft de score voor wetenschappen.

Een vergelijking met het vorige onderzoek waar onze vierdejaars aan deelnamen in 2003, levert volgende evolutie op. Op het vlak van wiskunde dalen we twee punten, van 551 in 2003 naar 549 in 2011. We moeten voor de volledigheid wel meegeven dat het gemiddelde van de deelnemende landen ook steeg, dat is een nuancering. Op het vlak van wetenschappen dalen de resultaten van 518 in 2003 naar 509 in 2011. Ook hier steeg het gemiddelde van de deelnemende landen, dat is dus ook een nuancering.

Belangrijker is dat het een trend is dat onze leerlingen minder goed zouden presteren, terwijl het algemene gemiddelde stijgt. Wetenschap en techniek zijn onze interesse, maar ook ons pijnpunt. Professor Jan Van Damme van het Centrum voor Onderwijseffectiviteit van de KU Leuven geeft een aantal verklaringen voor de zwakkere prestaties op het vlak van wetenschappen. Het is een belangrijke nuance. Zo worden onze leerlingen pas in de laatste jaren van het basisonderwijs geconfronteerd met wetenschappen. Heel belangrijk is ook dat leerkrachten zich niet altijd zeker voelen, of zelfs eerder onzeker, in de lessen wetenschap.

In juni 2011 keurden we zo goed als kamerbreed de resolutie goed die een groot aantal aanzetten geeft om de uitstroom van het aantal afgestudeerden in exact-wetenschappelijke en technische richtingen te verhogen. In deze resolutie en het daaropvolgende STEM-actieplan schreven we in dat er ruimte moet zijn voor een doorlopende leerlijn, onder andere wetenschappen en techniek, van het kleuter- tot en met het hoger onderwijs.

Minister, hoe evalueert u de resultaten van het onderzoek?

Wat betreft de ontwikkeling van een doorlopende leerlijn wetenschappen en techniek heb ik twee vragen. Wat zal de rol hierin zijn van het platform in het STEM-actieplan? Zijn de namen ondertussen al bekend, want de laatste keer waren ze nog niet bekend?

Minister Pascal Smet: Ze zijn al bijeen geweest en ze hebben al een voorzitter.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Is er al een timing en ontwikkelpad voor de leerlijn?

Kan er volgens u in de lerarenopleiding en in de leerplannen van het basisonderwijs meer aandacht worden besteed aan wetenschappen?

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Voorzitter, mevrouw Vermeiren heeft een uitgebreide inleiding gegeven op de vraagstelling, ik denk dus niet dat het nuttig is om alles te herhalen. Ik zal me beperken tot het stellen van mijn vragen. Ze overlappen voor een deel, maar goed.

Minister, hoe schat u de resultaten van het TIMSS-onderzoek in? Op welke manier zult u de wetenschappen een betere plaats geven in het basisonderwijs? En hoe zult u de lerarenopleidingen hierbij betrekken?

Mevrouw Vermeiren schreef in haar vraag, en dat klopt zeker en vast, dat er een vaststelling is dat leerkrachten zich niet altijd zeker voelen in de wetenschapslessen. Ik vraag me af of ze altijd over de nodige materialen beschikken om die lessen interessant en boeiend genoeg te maken om daarmee de nodige resultaten te kunnen bereiken. Ik dank u alvast voor het antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, ik sluit me zeker aan bij deze vragen. Het is een heel interessante conclusie, die een beetje bevestigt wat we eerder al gehoord hebben. Wetenschappen is geen vak op zich, maar zit binnen ‘wereldoriëntatie’. We hebben het hier al vaak gehad over techniek, dat in het basisonderwijs ook een onderdeel is van wereldoriëntatie. Het is dus een heel breed vak dat voor de leerkrachten heel moeilijk om geven is. Dat blijkt uit de resultaten. Dat is ook de focus die ik hier even wil leggen. In een Vlor-advies (Vlaamse Onderwijsraad) over de eindtermen wereldoriëntatie van het basisonderwijs werd dit al eerder bevestigd. Ook de peiling hierover is heel duidelijk. Er is dus echt wel wat werk te doen.

Ik wil even terugkoppelen naar een vorige discussie die we hadden waarin werd voorgesteld om bijvoorbeeld uit het STEM-actieplan dat aspect te halen van de techniekcoaches. Ik heb dat niet toevallig als prioriteit gekozen; het zijn juist de leerkrachten die ondersteuning nodig hebben om zich zekerder te voelen. Ik denk dat er wel voldoende materiaal bestaat, mevrouw Deckx, het probleem is vooral dat de leerkrachten zich niet bekwaam of te onzeker voelen om iets te behandelen in de klas.

Uit de peiling bleek ook dat de methodieken die gebruikt werden voor wereldoriëntatie, heel traditioneel zijn. Leerlingen moeten vooral blaadjes invullen. In de wereldoriëntatie wordt er te weinig op andere, interessantere, uitdagende en interactieve manieren les gegeven. Vandaar, minister, mijn vraag naar de stand van zaken. Gaat u ermee akkoord dat de pedagogische begeleidingsdiensten daar iets aan zouden kunnen doen? Is er nieuws over de techniekcoaches? De pedagogische begeleidingsdiensten zouden daarover met ideeën komen. Wie is de voorzitter van het STEM-platform?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Als dit een impliciete vraag is tot het aanleren van exacte wetenschappelijke materies in de tweede, of misschien zelfs al in de eerste graad basisonderwijs, dan zou ik dat niet echt een goed idee vinden. We hebben een goed onderwijs, daarover zijn we het eens. De reden hiervoor is dat het lager onderwijs mooi is uitgedacht en opgebouwd volgens de cognitieve sprongen die een kind maakt. Er is een mooie aansluiting tussen het kind en de leerstof en wetenschapsvereisten, net zoals bijvoorbeeld tussen spraakkunst en bepaalde manieren van denken en redeneren, alsook bepaalde kennis, bewerkingen, logica en natuur. Het is niet meer dan normaal dat dit pas in de derde graad aan bod komt, en zeker niet vroeger.

Het is niet omdat er in het vierde leerjaar een schijnbare achterstand is ten opzichte van andere landen dat we in het geheel achterop lopen. Het totaal op het einde van de rit en niet halverwege, moet als maatstaf worden gebruikt. Als we naar de PISA-resultaten (Programme for International Student Assessment) kijken, bij 15-jarigen dus, is de kloof al minder expliciet.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Het gaat natuurlijk over een foto van vierdejaars in het lager onderwijs. Als we het Vlaams onderwijs in een internationaal perspectief situeren, beginnen we inderdaad wat later met het aanreiken van bepaalde elementen inzake wetenschappen, wereldoriëntatie (WO) enzovoort. Misschien is het met wiskunde net het tegenovergestelde. Misschien scoren de vierdejaars daar net zo goed omdat we vroeger dan andere landen of regio's een bepaald pakket wiskunde of rekenen aanbieden.

Het tweede element is veel belangrijker, namelijk dat leerkrachten in het lager onderwijs zich onzeker voelen in de materie. Ik verwijs naar een heel interessant artikel van enkele maanden geleden in een nieuwsbrief van het Centrum voor Taal en Onderwijs (CTO) door Koen Van Gorp, dat gaat over didactische methodes die worden aangewend in de lessen WO. Heeft het te maken met wat leerkrachten krijgen aangeleerd in de lerarenopleiding? Die vraag is interessant. Heeft het te maken met didactische methodes of eenvoudigweg met het stilaan gewijzigde profiel van mensen die leerkracht worden in het lager onderwijs?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Minister, ik ben ook zeer verontrust over dat TIMSS-onderzoek. De klacht die nu aan de oppervlakte komt, is niet recent. We zijn al een tijdje goed in een aantal dingen, maar ook al een tijdje niet goed in andere dingen. Wetenschappelijke geletterdheid is daar een van. Dat verklaart waarom er zo weinig studenten kiezen voor de STEM-vakken, maar er zijn ook nog andere verklaringen.

Het hoeft niet te verbazen als we zien dat een groot deel van de instroom in wat vroeger de normaalschool heette, dus de lerarenopleiding voor onderwijzers, uit het tso en bso komt. Daar is het onderwijzen van wetenschappen vaak herleid tot een aantal uurtjes project algemene vakken (PAV). Dat is een heel smalle basis, een heel magere wetenschappelijke geletterdheid om aan die opleiding te beginnen.

In het kader van deze vraag om uitleg en dit onderzoek heb ik geprobeerd te achterhalen hoeveel studiepunten men in de meeste normaalscholen uittrekt voor wetenschappen, voor WO, dat een cluster vormt van aardrijkskunde, fysica, chemie, biologie, geschiedenis en natuurwetenschappen. Dat is bijzonder mager. Een bepaalde hogeschool – die ik niet zal noemen, want ik heb niet van alle hogescholen programma's kunnen vinden – besteedt daar 3 van de 60 studiepunten aan in een jaar. Dat is heel mager. Als meer dan de helft van de studenten amper wetenschappen heeft gehad in het middelbaar, en ze komen niet uit het aso met een degelijke wetenschappelijke opleiding, dan hoeft het niet te verbazen dat het zo mager is.

Minister, op dat vlak zou u iets kunnen ondernemen. Ik wil u vragen om te focussen op die instroom, op de opleiding, maar ook om na te gaan hoe we de leerlijn kunnen versterken in het basisonderwijs, waar mevrouw Vermeiren naar verwijst.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Minister, in een artikel in De Standaard zegt u dat u nogal veel heil verwacht van differentiatie in de klas. Ik kan me dat ook voorstellen, maar dat is niet zo eenvoudig. Dat heeft een impact op de opleiding en de lerarenopleiding. We verwachten veel van differentiatie op alle vlakken tegenwoordig. Hebt u een zicht op hoe de lerarenopleidingen omgaan met de opleiding om gedifferentieerd les te geven?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Om met dat laatste te beginnen: niet onmiddellijk. Maar misschien is het niet slecht dat het parlement eens over de lerarenopleiding praat.

Wat wiskunde betreft, staan we in de top en die resultaten liggen ook in de lijn met die van 2003. De resultaten voor wetenschappen zijn veel minder goed, zowel in de internationale vergelijking als in vergelijking met de Vlaamse cijfers van 2003. Ook al moet nog een grondige analyse van de gegevens voor Vlaanderen worden gemaakt en is enige omzichtigheid dus nog geboden. Toch zijn enkele punten duidelijk relevant voor het gevoerde en te voeren onderwijsbeleid.

We moeten in ons wiskunde- en wetenschappenonderwijs duidelijk meer werk maken van een gedifferentieerde aanpak van de leerlingen. Ik blijf consequent en coherent in mijn antwoorden, mevrouw Vanderpoorten.

De spreiding tussen de sterkst en de zwakst presterende leerlingen is relatief klein, wat positief lijkt, maar die kleine kloof is vooral te wijten aan het feit dat onze kopgroep vrij klein is en niet zo sterk presteert. Dit lijkt er dus op te wijzen dat we meer werk moeten maken van differentiatie voor de sterkst presterende leerlingen. Ook het fors toegenomen aantal uitgesloten leerlingen voor de TIMSS-toets door leraren – samen met ons groeiend blo – wijst in de richting van een gering vermogen tot differentiatie, voor de zwakst presterende groep leerlingen in dit geval.

We moeten ons ook vragen stellen bij de verschillende prestaties van jongens en meisjes, zowel voor wiskunde als voor wetenschappen. Ten opzichte van 2003 noteren we voor wiskunde dat jongens het in 2011 significant beter doen dan meisjes. In 2003 was dat niet het geval. Jongens en meisjes deden het toen even goed. Voor wetenschappen stellen we eveneens vast dat er in 2011 een significant verschil is tussen jongens en meisjes terwijl dat in 2003 niet het geval was. De meisjes zijn dus sterker achteruitgegaan dan de jongens.

Voorts zie ik ook een aantal opmerkelijke vaststellingen en werkpunten voor ons onderwijs betreffende de professionele ontwikkeling, het vertrouwen en de zelfzekerheid van leraren bij het lesgeven. De Vlaamse leraren doen, in internationaal perspectief, weinig aan nascholing, en ‘evalueren van leervorderingen’ is daarbinnen echt opvallend laag. De leraren voelen zich goed voorbereid om wiskundeles te geven, en geven aan zich vrij zeker te voelen wat betreft de meeste aspecten van het lesgeven. Voor wetenschappen ligt dat anders: ongeveer de helft van de Vlaamse leerlingen krijgt les van een leraar die aangeeft zich zeer goed voorbereid te voelen om les te geven betreffende deze onderwerpen. Internationaal is dat 62 procent. Binnen het domein wetenschappen voelen de Vlaamse leraren zich duidelijk vaker goed voorbereid op het lesgeven in biologie, maar veel minder vaak voor natuurkunde en – merkwaardig, vind ik – ook aardrijkskunde.

Gezien de zwakke resultaten voor wetenschappen lijken zich hier een aantal extra maatregelen op te dringen in nauwe samenwerking met de onderwijsverstrekkers. Het moet gezegd worden dat de remedie bij de onderwijsverstrekkers ligt. De vrijheid van onderwijs en pedagogische aanpak, hoe men lesgeeft: daar hebben wij allemaal niets over te zeggen. Dat is de verantwoordelijkheid van de scholen en de onderwijsverstrekkers. Het is toch belangrijk om dat hier heel duidelijk te onderstrepen. Er zijn hierbij twee belangrijke aspecten.

Op het vlak van het curriculum moet er meer en vroeger aandacht zijn voor wetenschappen, want 41 procent van de leerlingen zegt niet alle topics uit de toets in de klas gekregen te hebben – TIMSS meet in het vierde leerjaar. Dat kan erop wijzen dat de verdeling van de topics over het curriculum van het lager onderwijs niet evenwichtig is, dat met andere woorden het zwaartepunt voor wetenschappelijke onderwerpen zich momenteel in de derde graad bevindt. Daar hebt u een allusie op gemaakt, en dat is een aanname die men maakt. Bovendien blijken leerlingen ook bepaalde aspecten van het curriculum minder goed te beheersen. Dat blijkt trouwens ook uit het Vlaamse peilingsonderzoek. Zowel dit laatste als

de verdeling van de inhouden over het basisonderwijs moeten we verder bekijken met de onderwijsverstrekkers. In het basisonderwijs heeft men een grote vrijheid hoe men dat invult.

Op het vlak van de leraren zeggen deze dat ze zich onzeker voelen in het beantwoorden van vragen van leerlingen, in het uitleggen door middel van experimentjes en proeven en in het uitdagen van talentvolle leerlingen. Uit de conferentie na het peilingsonderzoek voor wetenschappen in het basisonderwijs en uit de bijhorende leerkrachtenvragenlijsten bleek eveneens, net als in TIMSS, dat leerkrachten zich inderdaad niet competent genoeg vinden om wereldoriëntatie te geven. Er werd daarvoor onder meer een appel aan de lerarenopleidingen en aan de nascholers gericht. Daarnaast was er ook vraag naar betere handboeken. Ook daar opnieuw gaat het echter om ondersteuning, waar de overheid van de onderwijsverstrekkers zich niet mag mee bezighouden.

Ondanks de toename vooral van het aantal anderstalige leerlingen behouden we voor wiskunde wel een hoog gemiddeld prestatieniveau. Dit lijkt erop te wijzen dat het GOK-beleid (gelijke onderwijskansen) op dit vlak zijn vruchten afgeworpen heeft. Voor wetenschappen is dit niet zo, en dat hangt allicht samen met het algemeen lager prestatieniveau bij alle leerlingen.

Dan is er de rol van het STEM-platform. Het STEM-platform zal nagaan hoe de acties uit het actieplan verder geconcretiseerd kunnen worden en hoe de ondersteuning naar organisaties vorm kan krijgen. Daartoe zal het een geëigende strategie ontwikkelen. Het platform is voor de kerstvakantie voor de eerste keer bijeengekomen. De voorzitter van het platform is mevrouw Martine Tempels. We hebben hen dat zelf laten kiezen. Ze zijn heel enthousiast om aan dat actieplan te werken. Ze moeten nu de tijd krijgen om het te concretiseren en er verder aan te werken. Ze willen vooruitgaan, en dat is het belangrijkste. We kunnen niet verwachten dat ze op twee weken tijd alles vastleggen.

Wetenschappen is in het basisonderwijs opgenomen binnen het leergebied Wereldoriëntatie. Het heeft dus al een plaats binnen het basisonderwijs en is opgenomen in de eindtermen en leerplannen. Het komt er dus niet zozeer op aan wetenschappen een plaats te geven, maar te kijken op welke manier en wanneer de verschillende ontwerpen in het basisonderwijs aan bod komen. Daarvoor zullen we uiteraard verder contact opnemen met de onderwijsverstrekkers, want dat is hun bevoegdheid. We zullen ze verder mobiliseren en motiveren.

Ik heb naar aanleiding van het STEM-actieplan aan de Vlor gevraagd een review op te stellen met het oog op het verstevigen van de STEM-didactiek. We moeten immers impulsen geven, en dat hebben we ook gedaan. Daarnaast hebben we de Vlor ook gevraagd goede praktijkvoorbeelden voor STEM te verzamelen. Op basis van de review en de praktijkvoorbeelden kunnen gesprekken worden gestart met de lerarenopleiding en de pedagogische begeleidingsdiensten voor ondersteuning van leraren.

De onderwijsinspectie screent dit schooljaar op mijn vraag de doorlichtingsverslagen voor het basis-, secundair en volwassenenonderwijs op informatie over de kwaliteit van bepaalde aspecten in het onderwijs rond wiskunde, exacte wetenschappen en techniek en op informatie over de kwaliteit van STEM-studierichtingen in het voltijds secundair en volwassenenonderwijs.

Ten slotte wat betreft de techniekcoaches: u weet dat ik daar voorstander van ben, maar daar is nog enig overleg nodig met mensen op het veld.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, we gaan daar deze middag zeker verder over praten. Ik ben misschien verontrust, maar toch ook hoopvol. Er zal wel een kentering komen in de wetenschaps- en techniekopleiding.

U zegt dat het zwaartepunt in de derde graad ligt, en dat we zullen moeten zien wanneer wetenschappen aan bod komt. Ik denk dat dit zeer belangrijk is, zeker wat betreft de leerlijn.

Ik wil hier herhalen dat het veel vroeger moet beginnen dan de derde graad van het lager onderwijs. Het is ook heel belangrijk dat de leerkrachten zich zeker voelen. Dat is heel belangrijk, want nu zit dat in de wereldoriëntatie, en gaat het vaak verloren. Materialen zijn daarvoor belangrijk. Leerkrachten moeten goed opgeleid worden, ze moeten zich zeker voelen, en ze moeten bijscholingen krijgen, maar de opleiding is toch wel het belangrijkste.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, ik dank u voor uw antwoord. De meeste componenten komen daar inderdaad in voor. U bent er duidelijk mee bezig. Ik sluit me aan bij wat mevrouw Vermeiren heeft gezegd.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, u verwees naar het vrije onderwijs. Natuurlijk moet het onderwijs zelf het doen, maar u kunt bijvoorbeeld in de prioritaire nascholingsprojecten de nadruk leggen op techniek of wetenschappen en wereldoriëntatie. U kunt ook de pedagogische begeleidingsdiensten zelf bijeenbrengen en kijken naar een systeem waarbij je vorming tot in de school kunt stimuleren. Verder kunt u aan het STEM-platform vragen om onderwijskundige expertise te verzamelen, eventueel in een subgroep, zodat ook daar de ervaring en expertise gebundeld wordt en gedeeld kan worden.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Minister, u hebt niet geantwoord op mijn vraag over de instroom in de leerlingenopleiding.

Minister Pascal Smet: We hebben het daar tijdens de bespreking van de beleidsbrief en eerder al over gehad. Ik ontken niet dat daar inderdaad een issue is.

Mevrouw Ann Brusseel: En tegen wanneer verwacht u een oplossing?

Minister Pascal Smet: We gaan eerst evalueren. Er loopt nu een evaluatie, laat ons de resultaten daarvan afwachten.

Mevrouw Ann Brusseel: Dus nog een paar jaar slecht onderwijs, en dan gaan we er iets aan doen. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■